[א]ומודי מר זוטרא ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג דלא טען טענינן ליה אנן [ב]ומודה רב הונא בחנותא דמחוזא דליממא עבידא לליליא לא עבידא רמי בר חמא ורב עוקבא בר חמא זבון ההיא אמתא בהדי הדדי מר אישתמש בה ראשונה שלישית וחמישית ומר אישתמש בה שניה רביעית וששית נפק ערער עילוה אתו לקמיה דרבא אמר להו מאי טעמא עבדיתו הכי כי היכי דלא תחזקו אהדדי [ג]כי היכי דלדידכו לא הוי חזקה לעלמא נמי לא הוי חזקה ולא אמרן אלא דלא כתוב עיטרא [ד]אבל כתוב עיטרא קלא אית ליה אמר רבא [ה]אכלה כולה חוץ מבית רובע קנה כולה חוץ מבית רובע אמר רב הונא בריה דרב יהושע ולא אמרן אלא (א) דבר זריעה היא אבל לאו בר זריעה היא קני לה אגב ארעא מתקיף לה רב ביבי בר אביי אלא מעתה צונמא במה יקנה [ו]אלא באוקומי בה חיותא ומשטחא בה פירי [ז]ה"נ איבעי ליה לאוקומי בה חיותא אי נמי משטחא בה פירי (א)[ח]ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ביתא אמר ליה מינך זבינתיה ואכלית שני חזקה א"ל אנא בשכוני גוואי הואי (ב) אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה [ט]זיל ברור אכילתך אמר ליה רבא [י]הכי דינא המוציא מחבירו עליו הראיה ורמי דרבא אדרבא ורמי דרב נחמן אדרב נחמן דההוא

דא"ל

אנו יודעים על הלילות מסתמא כיון שדר בימים דר נמי בלילות אם לא שטוען המערער שבודאי לא דר ור"ת פירש דמר זוטרא קאי אפירכא דרב יימר דפריך נוגעין בעדותן הן וקאמר מר זוטרא אי טוען ואמר המחזיק לייתו תרי סהדי דדרו ביה שלש שנים ביום ובלילה והכו לי אגרא ונפקו ואזלו להו והנהו דדיירי ביה אחריני נינהו טענתו טענה ולא נוגעין בעדותן הן (ח) דלא דיירי בה השתא דמצי למימר להו הכו לי אגר ביתא אלא אינהו אמרו דיירנא ואינהו אמרו פרענו והפה שאסר הוא הפה שהתיר דאי בעו אמרי לא דיירנא ביה וליכא למימר דדילמא מכחיש להו שהוא לא היה יודע כלל שהיו דרים באותו בית ובסמוך לא גרסינן מודה מר זוטרא אלא ומודה רבא דבעי' שלש שנין ביממא ובליליא אם הנך עדים (ט) רוכלים המחזרים בעיירות אע"ג דלא אמרו דדרו ביה שלש שנין ביממא ובליליא אלא אמרי בידיעו היה זה הבית שלש שנים רצופות אע"ג שימים רבים הם מחזרים בעיירות ולא היו (י) בזה הבית עדותן עדות ור"ת גרס דדיירנא ביה שלש שנין ופירש דאביי ורבא תרוייהו סבירא להו דאין צריך להביא עדים על הימים ועל הלילות ורבא לא אמר ביממא ובליליא אלא להוציא המקשה מסברתו ולא נפלוגי אאביי אתא וקאמר מר זוטרא אם אמר העידוני שאם שדרתי ג' שנים בחזקת ימים ולילות אע"פ שלא ראו ממש כל הימים והלילות אלא שבחזקת כן מחזיקין אותו שכל שעה שהיו נכנסים פעמים ביום ופעמים בלילה היו רואין אותו בביתו טענתיה טענה והוה ליה למימר עדותן עדות אלא אגב דנקיט ברישא דמילתיה אי טוען אומר נמי טענתיה טענה ומודה רבא וה"ה מר זוטרא ואביי ברוכלין המחזרין בעיירות אף על גב דלא טען טענינן ליה דאין צריכים להעיד שראו ממש שהרי הם מחזרין בעיירות ואין יכולין להעיד על הראיה אלא יעידו שבחזקתו היה זה הבית שלש שנים ימים ולילות: **ומודה** רב הונא בחנותא דמחוזא דביממא עברי ובליליא לא עברי. פירוש ומועיל להם אם החזיקו ג' שנים ואע"ג דלאו שלש רצופות אלא מפוזרות כיון דאורחייהו בהכי דהוי כאתרי דמוכרי באגי ואם תאמר א"כ פשיטא דמודה רב הונא כדפריך לעיל גבי באגי וי"ל לפי שבני אדם שאינם חנוונים דרים בהן בין ביום ובלילה ואותן צריכים ג' שנים רצופות יום ולילה וס"ד דחנוונים נמי יצטרכו כן קא משמע לן ומהאי טעמא אתי שפיר דבעינן להו שלש שנים שלימות דהיינו ו' שנים אע"ג דבשדות ובית הבדים לא בעינן אלא שלש שנים בין הכל (אלא) היינו משום דכמו שאר בני אדם הדרים שם שאין חנוונים בעו ג' שנים ביום ובלילה ה"נ חנוונים בעו ג' שנים שלימות דהיינו ו' שנים והא דלא אייתי להא לעיל גבי ומודה רב הונא אומר ר"ת משום דלא סלקא שמעתתא דבתי וכי האי גוונא איכא בסוף [הכונס] (ב"ק דף סא:) גבי ומודו חכמים לרבי יהודה: **דלא** תחזקו אהדדי. ואע"ג דתנן לקמן (דף מב.) השותפין אין להם חזקה זה על זה פרשב"י דהכא החזקו לעשות כן לפי שלא היה להם עדי שותפות וקשיא לר"י דא"כ אותו שהחזיק שנה ראשונה יאמר שהוא שלו כיון שאין עדים שיש לחבירו חלק ונראה לר"י דלא היו רוצים שיחזיק האחד שלש שנים שלא משתכח השותפות: **אבל** כתוב עיטרא קלא אית לה. והא דאמר בהמפקיד (ב"מ לט. ושם ד"ה לא) גבי אין מורידין לנכסי קטן ל"ש עביד עיטרא ל"ש לא עביד אין מורידין גבי יתמי החמירו [וע"ע תוס' גיטין כח. ד"ה והניחו]: **בשכוני** גוואי הואי. והואי לי (כ) אורח עלך ונראה לי שהיה לו עדים שהיה בשכוני גוואי אבל לא היו יודעים באיזה דרך היה יוצא דאי לא היה לו עדים כלל דהוה בשכוני גוואי היכי הוה קאמר רב נחמן זיל ברור אכילתך דאטו יש להם לעדי חזקה לידע שלא היה המערער באותו בית כל שלש שנים ואם יאמר המערער הייתי עמך שני ימים ואין לך שלש שנים שלימות והעדים אינן יודעים יפסיד:

לאו

הכי גרסינן **ומודה מר זוטרא ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג כו'.** אע"ג דסבירא (ג) למר זוטרא דאי טוען טענתיה טענה אבל אנו לא נטעון בשבילו מודי הוא היכא דהוי מערער רוכל המחזר בעיירות למכור קישוטי נשים ואינו חוזר לעירו כי אם לזמן ארוך דאע"ג דלא טעין לייתי מחזיק סהדי דדר בה רצופות יומם ולילה אנן טענינן ליה דדילמא משום דלא קביע במתא החזיק זה בביתו וכי הוה אתי במתא הוי נפיק האי מחזיק מן ביתא ולא ידע ליה זה המערער מעולם שהחזיק זה בביתו ולכך שתק ולא מיחה הלכך יביא המחזיק עדים שלא יצא מן הבית כל שלש השנים אפילו לילה אחת. ול"ג ומודי רבא דהא לא איירי רבא לעיל אי טענינן ליה או טעין איהו לנפשיה וכל מאי דתריץ רבא לעיל אליבא דרב הונא תריץ ואי גרסינן הכי הוה לן למיגרס ומודה רב הונא: **ומודה רב הונא.** אע"ג דבעי רצופות יום ולילה: **בחנוותא דמחוזא.** חנויות שמוכרין בהן לחם ויין דאי טעין אין חוששין לטענתו דאע"ג דלא דר בו בלילות חזקה מעלייתא היא שאין דירתן אלא ביום: **מר אישתמש ראשונה כו'.** עובדת לזה שנה ולזה שנה שאין אחד מהן יכול להחזיק בה ג' שנים רצופות להפסיד חבירו: **עיטרא.** שטר חלוקה ובעדים שתעבוד לזה שנה ולזה שנה. י"מ קלא אית ליה והיה לו למחות מיד ולא מיחה ולאלתר הויא חזקה דכמי שמכרה להם (ד) בפניו דמי שהרי הניחם להביא עדים ולכתוב עליו שטר חלוקה ושתק אי נמי כיון דאיכא תרתי שני חזקה מפוזרות ועיטרא איכא קלא וכחזקה גמורה דמי דהיה לו למחות ולא מיחה. ואין נראה לי כלל אלא משלש שנים ראשונות הויא חזקה כיון דאיכא עדים ושטר בין זה לזה כדאמרינן לקמן בפירקין (דף מא:) שלש לקוחות מצטרפות אמר רב וכולן בשטר אלמא אמר רב אע"ג דכל אחד אין מחזיק אלא שנה אחת מצטרפים שלש השנים לחזקה משום דמכח שטר קאתו ה"נ לא שנא והיינו טעמא דהויא חזקה שהיה לו למערער למחות בתוך שלש שנים ואינו יכול לומר בשביל שראיתי' מחזיק בדילוג לא מחיתי שהייתי סבור לכך אתם עושים שאתם יראים להחזיק שנים רצופות שהשטר מוכיח שלא בשביל כן עושים אלא שע"מ כן חלקו שכן יהו משתמשין. וכן עיקר: **חוץ מבית רובע.** באותו שדה שלא נעבד בו ולא נזרע: **דבר זריעה היא.** דאמר ליה אי דידך הואי אמאי לא זרעת והלכך לא מחיתי: **אלא מעתה.** הלוקח מחבירו צונמא (ה) במאי קני לה באיזו אכילה של שלש שנים הואיל ואינה בת זריעה וכי אינו קונה אותה בהעמדת שם בהמותיו לרבוץ ולרעות או לשטיחת פירותיו: **הכא נמי כו'.** ולא קני לה אגב ארעא: **ואכלתיה שני חזקה.** ואבדתי שטרי ואתה לא מחית לי שאזהר בשטרי: **אמר ליה.** מערער: **אנא בשכוני גוואי הואי.** בחדרים הפנימים היתה עיקר דירתי והייתי עובר דרך עליך ומשתמש עמך בבית החיצון שדרת בו ברשותי ולכך לא מחיתי: **אמר ליה.** למחזיק: **זיל ברור אכילתך.** הבא עדים שדרת בבית לבדך ג' שנים בלא אותו שבא עמך (ו) כדין כל חזקת ג' שנים שצריך להביא עדים שהחזיק בה חזקה גמורה: **המוציא מחבירו.** דהיינו מוכר שהרי לוקח מוחזק: **עליו.** (ז) למערער להביא ראיה שנשתמש עמו. וסבירא ליה לרבא דכיון שראו עדים לזה המוחזק שנשתמש בו שלש שנים אין לנו לחוש שמא גם זה היה עמו הואיל ולא שמענו בלתי היום. והאי עובדא לא מתוקם אלא כשהיה לו עדות למערער דבית זה שלו היה אבל בלא עדות אפילו רב נחמן מודי דהמחזיק נאמן בלא ראיה שהפה שאסר הוא הפה שהתיר דאי בעי אמר שלי הוא מעולם כי אמר נמי מינך זבינתה מהימן:

כל

עין משפט
נר מצוה

י א מיי' פי"ג מהלכות טוען הלכה ג סמג עשין צה טוש"ע ח"מ סי' קמ סעיף ח:

יא ב מיי' שם ופי' בהשגות טוש"ע שם סעיף יד:

יב ג ד מיי' שם הלכה ה וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' קמד סעיף א:

יג ה מיי' שם הלכה ח וסמג שם טוש"ע ח"מ סימן קמא סעיף יד:

יד ו מיי' פ"א מהלכות מכירה הלכה טו ועי' בהשגות ובמ"מ סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן קנג סעיף ח וסימן קמא סעיף יב:

טו ז מיי' פי"ג מהלכות טוען הלכה יג סמג עשין צה טוש"ע ח"מ סי' קמא סעיף יג וסעיף יד:

טז ח ט מיי' שם פט"ו הלכה י' ועי' מ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קמו סעיף יא וסעיף יב:

רבינו גרשום

מודי מר זוטרא ברוכלין. דאי האי מחזיק הוי רוכל המחזר בעיירות דלא מצי למידר בה ביממא ובלילה מפני שהולך בסחורתו ואמר הרוכל החזקתי ג' שנים בלא ערעור והאי לא ידע לטעון כנגדו כיון דקים (ליה) [לן] דרוכל אינו שוהה תדיר בביתו שמא איתרמי דהוה בא וכיון שלא ראהו שהיה דר שם שתיק ליה להכי ילפינן ליה למערער למיטען דליתי האי רוכל סהדי דדר בה בין ביממא בין בלילא ואי לא לא הוי חזקה: ומודי רב הונא. דאמר לעיל ג' שנים רצופות דמשמע בין ביממא בין בלילה מודי דאי אחזיק חד בחנות דמיחזק בג' שנים ביממא אע"ג דלא דר בה בלילא הוה חזקה משום דליממא עבידי למיתב בהו ולא בלילה דמצי למימר המחזיק עבדי בה כדעבדי אינשי ביממא: כי היכי דלדידכו לא הויא חזקה. משום דלית חד מיניה דאחזיק רצופין לעלמא נמי לא הויא חזקה ומשלמיתו לה למערער. והני מילי דלא הוי חזקה היכא דלא כתבי שטרא שטר חלוקה שתעבוד לזה שנה ולזה שנה אבל כתבו שטר חלוקה אע"ג דלא החזיקו בה ג' שנים רצופות הויא חזקה משום דעיטרא קלא אית להו ולאלתר איבעי ליה למיתי ולערער וכיון דלא ערער הויא חזקה: אמר רבא אכלה כולה קרקע שני חזקה חוץ מבית רובע כה: אבל לאו בת זריעה היא. אותו בית רובע: אלא מעתה הא צונמא דלאו בת זריעה היא ולא קני ליה אגב ארעא אי לא שטח בה פירי הכא נמי בהאי בית רובע אי לא יעביד בה מידי לא קני לה אגב ארעא: אנא בשכוני גואי. והחזקתי בה ולא שמשתה בה יותר ממני. אמר ליה ללוקח זיל ברור אכילתך כלומר הבא עדים שלא שימש עמך בבתי גואי ותחזיק בהו. ורב נחמן אוקמה השתא ביד מוכר ולהכי אמר ליה רבא דינא הכי ביד לוקח הוה לך לאוקמה ויהא המוכר המוציא מחבירו עליו הראיה דמוכר להוציא קאתי:

מסורת הש"ס

א) [לקמן דף קנט:], ב) נ"ל דינא הכי,

הגהות הב"ח

(א) גמ' דבת זריעה: (ב) שם אתו לקמיה דרב נחמן: (ג) רשב"ם ד"ה הכי גרסי' וכו' דסבירא ליה למר זוטרא וכו' ולא ידע זה כצ"ל ותיבת ליה נמחק: (ד) ד"ה עיטרא וכו' להם בפניהו דמי וכו' ולכתוב עליה שטר: (ה) ד"ה אלא וכו' צונמא טרשין במאי קני: (ו) ד"ה זיל ברור וכו' שבא עמך בדין כדין: (ז) ד"ה עליו להביא ראיה כצ"ל ותיבת למערער נמחק: (ח) תוס' ד"ה (בעי"ם) אמר וכו' בעדותן הן דהא לא איירי: (ט) בא"ד עדים הם רוכלים: (י) בא"ד ולא היו לנים בזה הבית: (כ) ד"ה בשכוני גוואי הואי והואי לי דרך עלך: